
Łacha, st. 4, gm. Turośl, woj. podlaskie, AZP 30-73

Informator Archeologiczny : badania 33, 34-35

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

wysoką organizację procesu wydobywania, ale jest do przyjęcia po wcześniejszych odkryciach w kopalniach krzemionkowych. Zaznaczam, że jest to hipoteza robocza i musi zostać potwierdzona kolejnymi badaniami studni. Do tej pory nie badano tak dokładnie wypełnień szybowych kopalń komorowych w Krzemionkach i dlatego brak wzmianek o tym we wcześniejszej literaturze.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Państwowym Muzeum Archeologicznym.

Badania będą kontynuowane.

LAS STOCKI, st. 71, gm. Puławy, woj. lubelskie, AZP 75-76/265

- grób megalityczny kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)

Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone w terminie od 18 do 28 sierpnia przez dr Jolanę Nogaj-Chachaj (autorka sprawozdania, Katedra Archeologii Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej). Finansowane przez WKZ w Lublinie i Katedrę Archeologii Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 60 m².

W trakcie badań odkryto zniszczoną wkopem drogi lokalnej konstrukcję megalityczną (grobowiec), która została zbudowana na starszym od niej obiekcie gospodarczym (jamie) kultury pucharów lejkowatych. Pod nią natrafiono na ślady (bruzdy) orki neolitycznej. Pobrano liczne próby do analiz specjalistycznych. Układ obiektów sugeruje istnienie tutaj trzech faz osadniczych kultury pucharów lejkowatych. Część pozostałych obiektów odkrytych na stanowisku będzie eksplorowana w roku następnym.

Grobowiec megalityczny miał wymiary: 8,5 x 1,5 x 0,5 m. Został bardzo poważnie uszkodzony zarówno przez istniejące obiekty pradziejowe, jak i w trakcie budowy drogi. Wydaje się, że nawet około 1/3 obiektu została bezpowrotnie zniszczona przez pracującą kopalnię.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Katedrze Archeologii Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Archeologii Polski Środkowowschodniej”, t. V, „Sprawozdaniach Archeologicznych”.

Badania będą kontynuowane.

ŁACHA, st. 4, gm. Turośl, woj. podlaskie, AZP 30-73

- ślad osadniczy ludności kultury świderskiej (paleolit schyłkowy)
- obozowisko mezolityczne
- osada kultury niemeńskiej (eneolit)
- ślad osadnictwa kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- ślad osadnictwa kultury ceramiki sznurowej (neolit)
- fortyfikacje-okopy niemieckie z czasów II wojny światowej

Badania o charakterze ratowniczym, ze względu na intensywne uprawy rolne, prowadzone przez mgr Hannę Pilcicką-Ciurę. Finansował Mazowiecki WKZ, Delegatura w Łomży. Drugi sezon badań.

Stanowisko zostało odkryte w trakcie badań AZP w 1990 roku. Położone jest w północnej części mezoregionu Równiny Kurpiowskiej stanowiącej północny odcinek większej jednostki Nizin Środkowych i Wschodnich.

Badania w 1999 roku pozwoliły na dokończenie ustalania zasięgu stanowiska. Objęły powierzchnię 1 ara. W trakcie prac przeprowadzono również weryfikację dołkowaniem obszaru ponad 3 arów. Stanowisko eksplorowano ławami o szerokości 1 m. Założono dwa wykopy archeologiczne. Dołkowaniem przebadano część wschodnią stanowiska. Wykonano 170 dołków sondażowych.

Znaleziono łącznie 3832 zabytki, w tym 2043 fragmenty ceramiki, 1164 wytwory krzemienne, 74 fragmenty przepalonych kości i 1 zabytek – przedmiot gliniany (ciężarek).

Fragmenty ceramiki należy głównie wiązać z kulturą niemeńską. Bardzo nieliczne związane są z osadnictwem kultury pucharów lejkowatych i kilka z kulturą ceramiki sznurowej.

Niemal całość wyrobów krzemiennych wykonano z surowca kredowego zbieranego z powierzchni. Znaleziono również kilka wyrobów z krzemienia czekoladowego, w tym 1 duży wiór korowy oraz drapacz odłupkowy. Zabytki te należy wiązać z fazą osadnictwa schyłkowopaleolitycznego kultury świderskiej. Odnotowano również kilka okazów z krzemienia świeciechowskiego, którego użytkowanie przypadało najprawdopodobniej na fazę osadnictwa kultury pucharów lejkowatych.

Dokumentacja znajduje się w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków, Delegaturze w Łomży, materiały – w Muzeum Północno-Mazowieckim w Łomży.

ŁUBCZE, st. 25, gm. Karczów, woj. lubelskie, AZP 94-92/18

- cmentarzysko kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada (?) kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- cmentarzysko kurhanowe kultury ceramiki sznurowej (schyłkowy neolit)
- okopy z okresu I wojny światowej

Badania wykopaliskowe kierowane przez mgr Jolantę Bagińską (Muzeum im. Janusza Petera w Tomaszowie Lubelskim) prowadzone były w ramach programu konserwatorskiego badań ratowniczych (finansowanego przez GKZ) dużego cmentarzyska kurhanowego zlokalizowanego na południowym garbie Grzędy Sokalskiej. Drugi sezon badań. Przebadano powierzchnię 490 m².

Przebadano obszar po zachodniej stronie kurhanu nr 3, starając się określić zasięg cmentarzyska w tym kierunku i wyeksplorować niszczone groby, zakładając, że cmentarzysko kultury pucharów lejkowatych może rozciągać się w tą stronę (w ubiegłym sezonie odkryto pod nim cmentarzysko kultury pucharów lejkowatych i rozpoznano jego zasięg w kierunku północnym, wschodnim i południowym, gdzie odsłonięto groby kultury pucharów lejkowatych ułożone równolegle względem siebie wąskim pasem wzdłuż osi zachód-wschód). Badania nie przyniosły jednak oczekiwanych rezultatów, gdyż okazało się, że teren cmentarzyska (i ewentualne groby na tym odcinku) został zniszczony przez okopy z okresu I wojny światowej, działalność rolniczą oraz erozję naturalną. W wykopach zarejestrowano bowiem ułamki ludzkiego materiału kostnego, fragmenty ceramiki naczyniowej kultury pucharów lejkowatych, a także zarysy rowów strzeleckich, w których rejestrowano elementy uzbrojenia, oraz prostokątną jamę, w której znaleziono szkielet konia (ob. 2).

Osada kultury pucharów lejkowatych reprezentowana była przez niewielki obiekt gospodarczy pod kurhanem nr 4 z materiałem krzemiennym oraz luźny materiał ceramiczny rejestrowany w innych wykopach na stanowisku.

Przebadano kurhan nr 4 z cmentarzyska kurhanowego zarejestrowanego na tym stanowisku. Nasyp tego obiektu i warstwy podnasypowe gleby pierwotnej zostały już całkowicie zniszczone przez orkę i procesy erozji naturalnej. W obrębie strefy podnasypowej zarejestrowano na poziomie stropu pierwotnej warstwy przedcalcowej wmycia z płaszcza nasypu kurhanu, które wyznaczały jego zasięg (średnica około 8 m). W centralnej części strefy podnasypowej uchwycono wmycia z jamy grobowej, która również była kompletnie zniszczona i nie zachowały się żadne elementy kostne, ani też wyposażenie grobowe. Dość wyraźnie natomiast manifestowała się rozległa jama przykurhanowa, tzw. glinianka, która posiadała zarys rogala i otaczała kurhan na 3/4 jego obwodu.

Dokumentacja powykonawcza z badań znajduje się w WUOZ Lublin Delegatura w Zamościu, a materiały zabytkowe zdeponowano w Muzeum im. J. Petera w Tomaszowie Lubelskim.